

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 148/2021-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED]

zastúpenej JUDr. Andreou Kús Považanovou, advokátkou, Elišky Peškovej 15, Praha, Česká republika, proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 43 CoPv 1/2018-617 z 19. apríla 2018 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. mája 2019 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva podľa čl. 46 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) a porušenia čl. 50 Dohody o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva (ďalej len „Dohoda TRIPS“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 43 CoPv 1/2018-617 z 19. apríla 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie krajského súdu zrušiť, vrátiť vec krajskému súdu na ďalšie konanie a zároveň žiada priznať finančné zadost'učinenie v sume 100 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva nasledujúci stav veci:

3. Sťažovateľka bola majiteľkou dodatkového ochranného osvedčenia č. 16 (ďalej len „DOO 16“), ktoré poskytovalo do 17. apríla 2018 ochranu farmaceutickým výrobkom obsahujúcim účinnú zložku [REDACTED]. Sťažovateľka návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia požiadala 3. januára 2018 Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) o poskytnutie súdnej ochrany svojim právam vyplývajúcim z DOO 16 proti spoločnosti vyrábajúcej generické výrobky

(ďalej len „žalovaná v 1. rade“) a Ministerstvu zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný v 2. rade“). Sťažovateľka svoj návrh vo vzťahu k žalovanej v 1. rade odôvodnila s poukazom na to, že táto dobrovoľne podnikala kroky porušujúce jej práva z DOO 16, resp. vyvolávajúce hrozbu ich porušenia. Sťažovateľka sa tiež domáhala ochrany pred nekalou súťažou. Žiadala, aby okresný súd uložil žalovanej v 1. rade (i) zdržať sa do 18. apríla 2018 ponúkania alebo uvádzania výrobku s názvom [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „generikum“) na slovenskom trhu, resp. dovážania alebo skladovania označeného výrobku pre tieto účely, (ii) vziať späť svoje žiadosti o určenie ceny a úhrady č. 12260 a 12261, resp. v prípade nemožnosti ich späťvzatie požiadala o ich vyškrtnutie zo zoznamu kategorizovaných výrobkov, a vo vzťahu k žalovanému v 2. rade žiadala, aby okresný súd (iii) uložil povinnosť zamietnuť žiadosti o určenie ceny a úhrady č. 12260 a 12261, (iv) zdržať sa kategorizácie výrobku [REDAKOVANÉ] pred 18. aprílom 2018 a (v) zdržať sa zmeny kritérií v skupine liekov C10AX09.

4. Okresný súd uznesením č. k. 16 CbPv 2/2018-332 z 30. januára 2018 návrh sťažovateľky zamietol.

5. Okresný súd k dôvodom uvádzaným sťažovateľkou vo vzťahu k žalovanej v 1. rade svoje rozhodnutie odôvodnil predovšetkým tým, že z výpisu z registra dodatkových ochranných osvedčení z 18. januára 2018 zistil, že *„DO-16 zaniklo k 17. októbru 2017 pre nezaplatenie udržiavacieho poplatku za dodatkové osvedčenie počas predĺženej doby.“*. Keďže podľa jeho názoru nebola splnená základná hmotnoprávna podmienka uplatnenia práv sťažovateľky – existencia práva, ktoré by umožňovalo sťažovateľke domáhať sa proti žalovanej v 1. rade uloženia právnej povinnosti, už sa nezaoberal *„osobitne otázkou potreby bezodkladnej úpravy pomerov strán, ktorá by na rozhodnutie súdu nemala... vplyv.“*. Na záver svojho rozhodnutia okresný súd tiež uviedol, že žalovanú v 1. rade nemožno zaviazat' na podanie žiadosti *„o vyradenie lieku [REDAKOVANÉ] mg zo zoznamu kategorizovaných liekov, pretože by súd týmto neoprávnene zasiahol do práva „žalovaného 1/ obracať sa so svojimi žiadosťami na správne orgány a žiadať od nich rozhodnutie, na ktoré má právo podľa príslušných právnych predpisov.“*. Okresný súd tento svoj právny názor odôvodnil na pozadí záverov vyplývajúcich z rozhodnutia krajského súdu č. k. 43 CoPv 10/2017 z 24. augusta 2017.

6. Pokiaľ ide o zastavenie konania o návrhu sťažovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia vo vzťahu k žalovanému v 2. rade, okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že nariadenie neodkladného opatrenia by predstavovalo zásah do *„zákonom zverenej právomoci správneho orgánu...“*, a teda by išlo o rozhodnutie vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdu. Tento svoj právny názor odôvodnil s poukazom na závery vyplývajúce z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Cdo 59/2011 a rozhodnutia krajského súdu sp. zn. 41 Cob 303/2015.

7. Sťažovateľka podala proti uzneseniu okresného súdu odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením z 19. apríla 2018 tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil.

8. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia potvrdil okresným súdom formulované skutkové a na ne nadväzujúce právne závery, pričom ďalej uviedol, že sťažovateľkou požadované neodkladné opatrenie proti žalovanej v 1. rade by nebolo možné nariadiť ani za predpokladu osvedčenia, že DOO 16 by bolo v čase rozhodovania okresného súdu v platnosti,

pretože sťažovateľka v priebehu konania neosvedčila, že by žalovaná v 1. rade uvádzala alebo ponúkala na trhu v Slovenskej republike, prípadne skladovala alebo dovážala generikum s názvom [REDAKOVANÉ]. Krajský súd v tejto súvislosti ďalej uviedol, že ponukou v zmysle § 15a (zrejme § 15, pozn.) ods. 1 písm. a) zákona č. 435/2001 Z. z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (patentový zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „patentový zákon“) nie je podanie žiadosti o zaradenie lieku do zoznamu kategorizovaných liekov a úradné určenie jeho ceny. Posudzované konanie žalovanej v 1. rade preto nenapĺňa ani znaky nekalosúťažného konania, keďže jej nemožno vyčítať, že podniká dostupné kroky na uvedenie generika na trh ihneď, ako skončí platnosť DOO 16. S poukazom na znenie § 33 ods. 2 patentového zákona krajský súd ďalej uviedol, že dôvodnosť nariadenia neodkladného opatrenia prichádza do úvahy len vtedy, ak výrobky, nástroje alebo materiály, ktorými dochádza k porušovaniu patentových práv vrátane dodatkových ochranných osvedčení už na trhu existujú.

9. Proti uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie ktoré právne odôvodnila s poukazom na znenie § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. O dovolaní sťažovateľky rozhodol najvyšší súd uznesením č. k. 5 Obdo 95/2018 z 20. februára 2019 tak, že ho ako neprípustné odmietol. Vo vzťahu k dôvodu dovolania podľa § 420 písm. f) CSP najvyšší súd uviedol, že sťažovateľka nevymedzila dovolanie „spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam § 431 až 435 C. s. p... tak, ako to predpokladajú uvedené ustanovenia C. s. p. Podľa názoru najvyššieho súdu, sťažovateľka síce označila *procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) C. s. p., avšak... [neuviedla], v čom táto vada zmätočnosti spočíva.*“, pričom za takúto vadu „*nemožno považovať iba konštatovanie, že zamietnutie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia v tomto spore predstavuje porušenie práva dovolateľa na spravodlivý proces.*“. Pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, najvyšší súd s poukazom na znenie § 421 ods. 2 CSP uviedol, že dovolanie v prípadoch uvedených v § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľky

10. Proti označenému uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, ktorej argumentáciu možno zhrnúť takto:

- a) Sťažovateľka predovšetkým tvrdí, že krajský súd nesprávne vyriešil právnu otázku s ústavnoprávnym rozmerom, ktorú sformulovala takto: „... či v situácii ako je táto, je namieste chrániť právo k dodatkovému ochrannému osvedčeniu neodkladným opatrením, aj keď čoskoro skončí maximálna doba ochrany daného dodatkového ochranného osvedčenia, pred porušujúcim konaním – podaním žiadosti o stanovenie ceny a kategorizácie generického prípravku, na základe schválenia ktorej dôjde k situácii, že počas platnosti práva k dodatkovému ochrannému osvedčeniu bude generický žiadateľ musieť kvôli zákonom stanovenej povinnosti uviesť na slovenský trh prípravok, ktorý spadá do rozsahu ochrany práva k dodatkovému ochrannému osvedčeniu. Prie riešení

tejto právnej otázky je nutné zohľadniť jej ústavnoprávne aspekty, čo súdy neučinili, a preto svojim riešením tejto otázky porušili ústavné práva sťažovateľa.“

- b) V ostatnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľka polemizuje s názormi formulovanými v uznesení krajského súdu a tieto považuje za také, v dôsledku ktorých došlo k porušeniu ňou označených práv. Sťažovateľka predovšetkým tvrdí, že všeobecné súdy sa dopustili excesu, keď „vyložili zákon č. 469/2008 Z. z., o poplatku, takým spôsobom, že dospeli k jednoznačne nesprávnemu právnemu záveru, že platnosť DOO 16 už v čase rozhodnutia okresného súdu zanikla a sťažovateľ nemal nárok na súdnu ochranu svojich práv z DOO 16, pretože platnosť DOO 16 čoskoro vyprší a nebolo do neho neprávom zasiahnuté, resp. taký neoprávnený zásah ani nehrozí.“
- c) Sťažovateľka ďalej tvrdí, že už samotné podanie žiadosti o zaradenie generika do zoznamu kategorizovaných liekov s úradným určením jeho ceny možno považovať za ohrozenie, resp. zásah do jej práv duševného vlastníctva z dôvodu, že s podanou žiadosťou sa môžu oboznámiť všetci užívatelia zdravotníckeho systému, čo následne ovplyvní ich ekonomické správanie a pravdepodobne znížia svoje objednávky z dôvodu vedomosti, že na trh bude uvedená iná alternatíva k ňou predávanému lieku.
- d) Podanie žiadosti o kategorizáciu a určenie ceny nie je vyňaté ani z patentového zákona, ani iných zákonov chrániacich duševné vlastníctvo. Poukázala na uplatňovanie tzv. „výnimky Bolar“ v § 49 ods. 8 zákona č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o liekoch“), v zmysle ktorej vykonanie toxikologicko-farmakologického skúšania a klinického skúšania sa nepovažuje za porušenie patentových práv alebo dodatkových ochranných osvedčení. Zákon o liekoch neobsahuje podobnú výslovnú výnimku pre podanie žiadosti o kategorizáciu lieku.
- e) Na podporu svojich už uvedených záverov poukázala na rozhodnutia súdov Nemecka a Holandska, ako aj na uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Cob 476/2012-585 z 11. januára 2013, ktorý posúdil ako nekalosúťažné konanie podanie žiadosti o kategorizáciu, a na uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Cob 127/2011-700 z 29. apríla 2011, v ktorom tento súd uviedol, že samotná žiadosť o stanovenie ceny a úhrady predstavuje porušenie práv z patentu/dodatkového ochranného osvedčenia, pričom toto rozhodnutie bolo potvrdené rozhodnutím najvyššieho súdu č. k. 5 Obdo 15/2013 z 15. marca 2013.
- f) Sťažovateľka ďalej argumentuje aj tým, že krajský súd sa nezaoberal jej námietkou, v rámci ktorej sa domáhala ochrany pred nekalou súťažou.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie základného práva sťažovateľky vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu a porušenie čl. 50 Dohody TRIPS. Namietané porušenie

základných práv sťažovateľka odvádza od nevyhovenia jej návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým sa dožadovala ochrany práv duševného vlastníctva vyplývajúcich z DOO 16. Podľa jej názoru krajský súd (i) nesprávne vyriešil otázku s ústavnoprávnym významom, o ktorej zároveň uvádza, že nebola vyriešená v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu, (ii) neposkytol jej žiadnu odpoveď na námietku, v rámci ktorej sa domáhala ochrany pred nekalou súťažou, (iii) pri výklade relevantného normatívneho textu sa dopustil interpretačného excesu.

12. Sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti označila ako referenčné čl. 20 a čl. 46 ústavy bez špecifikovania konkrétneho odseku, ústavný súd z obsahu podanej ústavnej sťažnosti identifikoval, že sťažovateľka namieta porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

13. Ústavný súd k vzťahu medzi čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

14. Z už uvedeného vyplýva, že sťažovateľka vo svojej podstate uplatňuje v ústavnej sťažnosti podanej proti uzneseniu krajského súdu takú argumentáciu, ktorá predstavuje obsahový prienik s dovolacím dôvodom zmätočnosti [§ 420 písm. f) CSP] a nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP].

15. V tejto súvislosti je potrebné predovšetkým uviesť, že podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu princíp subsidiarity zakotvený v už citovanom čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými ústavnými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

16. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05)].

17. Ústavný súd štandardne vychádza z názoru, že na skúmanie prípustnosti návrhu na začatie súdneho konania, jeho opodstatnenosti, dodržania zákonných lehôt, oprávnenosti navrhovateľa

takýto návrh podať, právomoci o ňom konať a rozhodnúť či splnenia iných zákonom ustanovených náležitostí je zásadne príslušný orgán, ktorý rozhoduje o merite návrhu – inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc skúmať to, či návrh zodpovedá tým podmienkam, ktoré pre konanie o ňom ustanovuje príslušný procesný kódex. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (m. m. I. ÚS 74/02, I. ÚS 115/02, I. ÚS 46/03). V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že uvedené obdobne platí, aj pokiaľ ide o skúmanie prípustnosti návrhu na začatie dovolacieho konania, jeho opodstatnenosti a pod. Následkom toho sa ústavný súd pri posudzovaní otázky o prípustnosti dovolania v zásade obmedzuje, avšak pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je vždy povinný preskúmať svoju vlastnú právomoc z hľadiska, či tejto právomoci nepredchádza právomoc iného súdu, ktorý by bol oprávnený sťažovateľovi poskytnúť ochranu pred namietaným porušením ním označovaných základných práv a slobôd.

18. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

19. V § 420 CSP sú taxatívne vypočítané procesné vady konania takého stupňa závažnosti, pre ktoré je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu v merite veci alebo rozhodnutiu, ktorým sa konanie končí. Prípustnosť dovolania podľa § 420 CSP je tak založená na princípe univerzality, čo znamená, že dovolaním možno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa konanie skončilo, prípadne sa rozhodlo v merite veci.

20. Obsah normatívneho textu v § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia ich práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý súdny proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (vrátane vyhodnotenia súladu medzi skutkovými zisteniami a právnymi závermi na jednej strane a vykonanými dôkazmi na strane druhej), na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní a pod.

21. Z uvedeného vyplýva, že dovolacie konanie sa nenachádza mimo ústavného rámca ochrany základných práv a slobôd vrátane pravidiel spravodlivého súdneho konania podľa ústavy, a preto označené znenie § 420 písm. f) CSP je potrebné interpretovať v tom zmysle, že najvyšší súd v dovolacom konaní má zákonom ustanovenú povinnosť posúdiť a následne rozhodnúť s ohľadom na obsah podaného dovolania, či v predchádzajúcich štádiách konania pred všeobecnými súdmi nedošlo k porušeniu základného práva dovolateľa na spravodlivý súdny proces v rozsahu, v akom tomuto základnému právu poskytuje ochranu v rámci svojej rozhodovacej činnosti ústavný súd.

22. Meritórne preskúmanie ústavnej sťažnosti sťažovateľky ústavným súdom vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu v situácii, keď zároveň využila právny prostriedok ochrany svojich základných práv, ktorý jej zákon účinne poskytoval, t. j. dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP, by bolo porušením princípu subsidiarity ako kompetenčného princípu vymedzujúceho vzťah medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, na ktorom je založené rozhodovanie o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. I. ÚS 728/2016). Inými slovami povedané, z pohľadu sťažnostnej argumentácie sťažovateľky sa situácia ústavnému súdu javí ako taká, že jeho právomoci predchádzala právomoc najvyššieho súdu, pretože vzhľadom na obsahový prienik významu normatívneho textu uvedeného v § 420 písm. f) CSP a ústavným súdom judikovaný obsah základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy bola v danej situácii prípustnosť dovolania daná podľa § 420 písm. f) CSP.

23. Na tieto závery nemá vplyv ani skutočnosť, že dovolanie sťažovateľky proti uzneseniu krajského súdu bolo odmietnuté v rozsahu ňou uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP z dôvodu absencie vymedzenia konkrétnych dôvodov, „v čom táto vada zmätočnosti spočíva.“. Z obsahu sťažovateľkou predloženého rozhodnutia najvyššieho súdu č. k. 5 Obdo 95/2018 z 20. februára 2019, ktorým odmietol jej dovolanie proti uzneseniu krajského súdu, vyplýva, že prípustnosť prieskumnej činnosti dovolacieho súdu podľa § 420 CSP nebola ovplyvnená tým, že by dovolanie sťažovateľky smerovalo proti neprípustnému predmetu dovolacieho konania. Teda, že by v okolnostiach danej veci nebolo napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ale práve v procesnom pochybení sťažovateľky, ktorá nedostatočným spôsobom odôvodnila ňou uplatnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, pričom s týmto názorom najvyššieho súdu sťažovateľka nemá ani ambíciu v ústavnej sťažnosti polemizovať, a preto na tieto závery najvyššieho súdu musí ústavný súd prihliadať ako na nesporné a zároveň z nich vychádzať pre účely posudzovania rozsahu svojej právomoci preskúmať uznesenie krajského súdu. Z princípu subsidiarity ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľka nemá možnosť voľnej úvahy v tom smere, kedy a aký procesný prostriedok ochrany svojich práv účinne využije, ale je povinná rešpektovať ich zákonom vymedzený rozsah a ustanovenú postupnosť ich používania.

24. Skutočnosť, že sťažovateľka mala k dispozícii na ochranu označených práv proti uzneseniu krajského súdu dovolanie, ktoré využila, založila dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti v časti, ktorá tvorí obsahový prienik s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP, podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

25. Iná procesná situácia nastáva v prípade sťažovateľkou uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keďže možnosť podania dovolania bola v okolnostiach danej veci vylúčená podľa § 421 ods. 2 CSP v spojení s § 357 písm. d) CSP. Sťažovateľka v tomto smere v dovolacom konaní, ako aj v konaní o jej ústavnej sťažnosti poukazuje na skutočnosť, že v okolnostiach danej veci je rozhodujúce posúdenie otázky s ústavnoprávnym významom, ktorá v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov nebola riešená a s riešením ktorej sa obrátila na ústavný súd, aby posúdil, „... či v situácii ako je táto, je namieste chrániť právo k dodatkovému ochrannému osvedčeniu neodkladným opatrením, aj keď čoskoro skončí maximálna doba ochrany daného dodatkového ochranného osvedčenia, pred porušujúcim konaním – podaním žiadosti o stanovenie ceny a kategorizácie generického prípravku, na základe schválenia ktorej dôjde k situácii, že počas platnosti práva k dodatkovému ochrannému osvedčeniu bude generický žiadateľ

musieť kvôli zákonom stanovenej povinnosti uviesť na slovenský trh prípravok, ktorý spadá do rozsahu ochrany práva k dodatkovému ochrannému osvedčeniu. Prie riešení tejto právnej otázky je nutné zohľadniť jej ústavnoprávne aspekty, čo súdy neučinili, a preto svojim riešením tejto otázky porušili ústavné práva sťažovateľa.“.

26. Sťažovateľka sa s touto otázkou pred rozhodnutím najvyššieho súdu už obrátila na ústavný súd, ktorý jej ústavnú sťažnosť uznesením č. k. I. ÚS 286/2018-36 z 15. augusta 2018 odmietol ako neprípustnú, pretože jeho právomoci v tom čase predchádzala právomoc najvyššieho súdu, keďže sťažovateľka svoje dovolanie odôvodnila aj s poukazom na znenie § 420 písm. f) CSP.

27. V súvislosti s označenou námietkou sťažovateľky ústavný súd uvádza, že z uznesenia krajského súdu v spojení s uznesením okresného súdu vyplýva, že rozhodujúcim dôvodom nevyhovenia jej návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia bolo zistenie okresného súdu pochádzajúce z výpisu „z registra dodatkových ochranných osvedčení SR... z dňa 18. januára 2018...“, z obsahu ktorého okresný súd dospel k záveru [a krajský súd s poukazom na znenie § 329 ods. 2 CSP z neho vychádzal (body 53 a 54 rozsudku krajského súdu)], „že DO-16 zaniklo k 17. októbru 2017 pre nezaplatenie udržiavacieho poplatku za dodatkové osvedčenie počas predĺženej doby.“. Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľkou sformulovaná právna otázka predstavuje myšlienkovú líniu, ktorá je „mimobežná“ s tou, ktorá bola ťažiskovou argumentačnou konštrukciou vyplývajúcou z uznesenia krajského súdu v spojení s uznesením okresného súdu a ktorá primárne viedla k procesnému neúspechu sťažovateľky s jej návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia. Navyše, táto argumentačná línia nebola jedinou, ktorá viedla všeobecné súdy k záveru o nedôvodnosti nariadenia neodkladného opatrenia [podanie žiadosti o kategorizáciu lieku a určenie úradnej ceny lieku, ktorý je generikom počas platnosti trvania ochrany práv z DOO 16, nie je ponukou v zmysle § 15 ods. 1 písm. a) patentového zákona]. Z už uvedeného dôvodu ústavný súd zastáva názor, že označená námietka sťažovateľky nie je dostačujúcou argumentačnou reakciou, pretože táto je z pohľadu rozhodujúcej argumentácie uvedenej v uznesení krajského súdu v spojení s uznesením okresného súdu neadekvátna.

28. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky, podľa ktorej všeobecné súdy „dospeli k jednoznačne nesprávnemu právnemu záveru, že platnosť DOO 16 už v čase rozhodnutia okresného súdu zanikla...“, je potrebné uviesť, že všeobecné súdy svoj záver, podľa ktorého bol pre nich rozhodujúci stav „registra dodatkových ochranných osvedčení SR...“ v čase rozhodovania okresného súdu, dostačujúcim spôsobom odôvodnili, pričom túto argumentáciu sťažovateľky považuje ústavný súd za takú, ktorou spochybňuje predmetný záver krajského súdu len v rovine bežnej polemiky, a preto ústavný súd nehodnotí tento záver ako taký, ktorý by signalizoval jeho arbitrárnosť alebo nedostatočnú odôvodnenosť.

29. Ústavný súd považuje za potrebné ďalej uviesť, že krajský súd zaujal pomerne jasné stanovisko k otázke, či podanie žiadosti o kategorizáciu lieku a určenie úradnej ceny lieku, ktorý je generikom k liekom obsahujúcim účinnú zložku chránenú DOO 16, počas platnosti trvania ochrany práv z DOO 16 je alebo nie je ponukou v zmysle § 15 ods. 1 písm. a) patentového zákona. Priklonil sa k záveru, že kategorizácia lieku nie je uvedením tohto lieku na trh.

30. Záver krajského súdu, že podanie žiadosti o kategorizáciu lieku a úradné určenie jeho ceny nie je ponukou v zmysle § 15 ods. 1 písm. a) patentového zákona, možno považovať za udržateľný. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na predchádzajúce rozhodnutia krajského súdu,

na ktoré odkázal aj krajský súd: „... pokiaľ by navrhovateľ osvedčil, že predaj lieku Remurel zasahuje do patentovej ochrany vyplývajúcej mu z Patentu a neodkladné opatrenie by bolo nariadené, odporca by bol povinný zdržať sa predaja lieku na území SR bez ohľadu na to, či by mal liek zaradený v zozname kategorizovaných liekov, alebo nie. Ukončenie distribúcie na základe neodkladného opatrenia by potom malo zrejme následne vplyv na zaradenie lieku do príslušného zoznamu, pretože distribútor by ho nebol oprávnený predávať. Samotné zaradenie lieku do príslušného zoznamu preto nemá vplyv na porušenie práv z patentu, pretože je iba administratívnym úkonom a nie ponukou na predaj výrobku.“ (rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 43CoPv/10/2017).

31. Okrem toho ústavný súd zaznamenal, že krajský súd v tejto otázke rozhoduje konzistentne a rovnaké závery ako v napadnutom uznesení zaujal aj v uznesení sp. zn. 43 CoPv 13/2019: «Konanie o žiadosti o zaradení lieku do zoznamu kategorizovaných liekov a úradnom určení ceny lieku je konaním, v ktorom sa rozhoduje, či a v akom rozsahu bude liek uhrádzaný z verejného zdravotného poistenia. Zákon č. 363/2011 Z. z. definuje v § 2 písm. s) čo je generickým liekom a súčasne reguluje aj maximálnu cenu generického lieku, keď v § 16 ods. 4 písm. j), k), l) určuje, ktoré generické lieky, práve z dôvodu prekročenia maximálnej ceny, nie je možné zaradiť do zoznamu kategorizovaných liekov. Nejde teda o „cenovú ponuku“ podávateľa žiadosti, tak ako to v odvolaní tvrdil žalobca, ale ide o určenie ceny zákonom upraveným spôsobom a postupom a s ohľadom na zákonné cenové limity. Zákon č. 363/2011 Z. z. teda nevyžaduje uskutočnenie verejne viditeľného správneho konania pred uvedením generického prípravku na trh, tak ako to tvrdil v odvolaní žalobca, ale vyžaduje správne konanie len za účelom kategorizácie lieku z hľadiska verejného zdravotného poistenia.»

32. K namietanému nesúladu napadnutého uznesenia s niektorými právnymi názormi vyplývajúcimi z rozhodovacej činnosti všeobecného súdu ústavný súd uvádza, že sťažovateľkou označené rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave sú z časového, ako aj vecného hľadiska už prekonanou rozhodovacou praxou. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že aj podľa jeho názoru je rozhodovacia činnosť krajského súdu už ustálená. Z tohto hľadiska nemožno hovoriť o porušení princípu právnej istoty.

33. Ústavný súd považuje za udržateľný aj záver vo vzťahu k petitu požadujúcemu zasiahnuť do práva právnickej osoby iniciovať správne konanie, resp. v ňom nepokračovať.

34. Sťažovateľka tvrdí, že všeobecný súd je oprávnený nariadiť právnickej osobe, aby neiniciovala, resp. aby nepokračovala v konaní o kategorizácii lieku, a odvoláva sa na možnosť súdu nariadiť obchodnej spoločnosti podať návrh na zápis zmeny obchodného mena, ak zasahuje do práv inej obchodnej spoločnosti (rozsudok najvyššieho súdu č. k. 1 Obo 114/10 zo 16. novembra 2010). Podľa názoru ústavného súdu nie je úvaha sťažovateľky správna, ak pripodobňuje konanie pred registrovým súdom ku konaniu o kategorizácii lieku, z čoho odvádza oprávnenie všeobecného súdu zasiahnuť do správneho konania, keďže konanie pred obchodným registrom je osobitným druhom konania vedeným pred súdom a nejde o správne konanie.

35. K tvrdeniu sťažovateľky, že podanie žiadosti o kategorizáciu nie je kryté ani tzv. výnimkou Bolar, ktorá umožňuje na účely uskutočnenia klinického testovania požiadať o registráciu lieku – generika aj počas platnosti dodatkového ochranného osvedčenia k referenčnému lieku, ústavný súd uvádza, že ak zákon o liekoch v § 46 ods. 1 ustanovuje, že na trh možno uviesť len lieky,

ktoré sú registrované, bolo potrebné v ňom zakotviť aj výnimku, že registrovať možno lieky na účely ich klinického skúmania pred ich samotným uvedením na trh, a to na účely uvedenia generika na trh ihneď po vypršaní platnosti patentu, resp. dodatkového ochranného osvedčenia.

36. Pre uvedenie lieku na trh nie je potrebná jeho kategorizácia, preto nebolo potrebné, aby do výnimky Bolar bol zahrnutý aj proces kategorizácie. Ak podal odporca pred uplynutím platnosti dodatkového ochranného osvedčenia žiadosť o kategorizáciu lieku, z tohto úkonu nemožno usúdiť, že chcel uviesť na trh, resp. ponúkať generikum počas platnosti dodatkového ochranného osvedčenia.

37. Keďže sťažovateľka odvádzala potrebu nariadenia neodkladného opatrenia zasahovaním do jej práv plynúcich z DOO 16 od skutočnosti, že žalovaná v 1. rade podala žiadosť o kategorizáciu a úradné určenie ceny lieku, potom ak všeobecné sudy nepovažovali takéto konanie za rozporné so zákonom, logicky museli dospieť k záveru, že sťažovateľka neosvedčila potrebu neodkladnej úpravy pomerov podľa § 325 ods. 1 CSP. Rovnaký záver platí aj vo vzťahu k návrhu na uloženie povinnosti zdržať sa ponúkajú generického lieku do doby platnosti DOO 16, pretože sťažovateľka neosvedčila, že by žalovaná v 1. rade tieto aktivity realizovala.

38. Úlohou ústavného súdu pri uplatňovaní jeho právomoci nie je zastupovať všeobecné sudy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, II. ÚS 231/04).

39. Sťažovateľka spochybňovala napadnuté uznesenie krajského súdu z vecného hľadiska, keďže sa nestotožnila s jeho právnym názorom. Krajský súd v napadnutom uznesení svoje stanovisko tlmočil logickým a preskúmateľným spôsobom a riadne sa vysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľky.

40. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

41. Vychádzajúc predovšetkým zo skutočností uvedených v bodoch 27 až 40 tohto uznesenia, ústavný súd konštatuje, že nezistil také skutočnosti, ktoré by viedli k záveru o možnej príčinnej súvislosti medzi sťažovateľkou namietaným porušením základného práva čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a uznesením krajského súdu. Z uvedeného dôvodu ústavný súd už pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti ňou sformulovanej právnej otázky, riešenia ktorej sa domáha prostredníctvom ústavnej sťažnosti, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu a čl. 50 Dohody TRIPS:

42. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu a k porušeniu čl. 50 Dohody TRIPS je potrebné uviesť, že sťažovateľka namieta porušenie týchto jej práv v spojení s alebo v nadväznosti na namietané porušenie práva na spravodlivý proces Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je zjavné, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu týchto označených práv.

43. V súvislosti so sťažovateľkou namietaným porušením čl. 50 Dohody TRIPS je potrebné uviesť, že označený článok s názvom Dočasné opatrenia obsahuje osem odsekov. Vo všeobecnosti z neho nemožno odvodiť individuálne právo, obsahovo je adresovaný signatárom dohody, t. j. zmluvným štátom, ktoré sa zaviazali vo svojich právnych poriadkoch zaviesť možnosť ochrany porušeniu práv duševného vlastníctva nástrojmi, ktoré poskytujú okamžitú ochranu pred neoprávnenými zásahmi, bez nutnosti vypočítania povinného subjektu s možnosťou kompenzácie v prípade zásahu, ktorý nebol opodstatnený, resp. oprávnený.

44. Uvedené je v podmienkach Slovenskej republiky zabezpečované vydávaním neodkladných opatrení v zmysle § 324 a nasl. CSP a tento zákonný nástroj využila aj sťažovateľka na ochranu svojich práv vyplývajúcich z dodatkového ochranného osvedčenia. Nevyhovenie jej návrhu nemôže byť chápané ako porušenie povinnosti štátu zabezpečiť ochranu práv duševného vlastníctva v zmysle čl. 50 Dohody TRIPS, pretože v individuálnom prípade sťažovateľky konajúci súd zastával názor, že neboli splnené podmienky na vydanie neodkladného opatrenia.

45. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jej ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2021

Libor Duľa
predseda senátu